

GLADIRIS



63

ČZS — ZÁKLADNÍ SPECIALIZOVANÁ ORGANIZACE
PĚSTITELŮ MEČÍKŮ A KOSATCŮ V NOVÉM JIČÍNĚ

GLADIRIS

ROČNÍK XVII

ČÍSLO 63

ŘÍJEN 1985

*Neprodejné, zdarma
pro vlastní potřebu svých členů vydává základní specializovaná
organizace pěstitelů mečíků a kosatců ČZS
se sídlem v Novém Jičíně.*

Řídí redakční rada ve složení

*Miroslav Benda, Josef Heroudek, ing. Břetislav Mičulka,
Vlastimil Novák, RNDr. Leonard Rýznar, Josef Slaviček*

Povoleno ONV v Novém Jičíně č. 403/16 — 391/82.

*Vytiskly Východočeské tiskárny, n. p., provoz 20,
Hradec Králové*



OBSAH

	strana
Čím přispěješ k oslavám 20 let trvání ZO GLADIRIS?	2
Kosatce a prostředí	3
První tisícovka evidovaných mečíků	4
Výstavy	5
Vznik a práce oblastního odboru Vsetín	8
Boj proti půdnym škodcom	10
Představujeme zahraniční šlechtitele	12
Chraňte naše oblíbené pomocníky	15
Společenská kronika	16

Čím přispěješ k oslavám 20 let trvání ZO GLADIRIS?

Vladimír Krumpoch

V příštím roce to bude 20 let, co se naše odborná skupina zrodila. V životě člověka je to jeho velká část, zatímco v životě mečíků jen zlomek, protože mečíky byly objeveny již v 16. století. 300 let trvalo šlechtitelům, než se podařilo dosáhnout dnešní kvality a úrovně mečíků a tak změnit či upravit genetické znaky ustálené snad po tisíciletí. Mečíky jsou rozšířeny takřka po celém světě. Ne nadarmo se jim říká „klenoty zahrad“. Kombinace barev, pevnost květních plátků, velikost, zkadeřenost, voskovitost, vůně, délka a vyrovnanost klasů, udržení co největšího počtu květů a jejich rozmístění na stvolu, v tom všem se nám podařilo přimoci donutit ke změně ustálených zvyků. Zdá se však, že zatím na úkor zdravotního stavu rostlin. Na tomto úseku čeká šlechtitele ještě kus perné práce. Snad neuškodí trochu sentimentálního vzpomínání na prvopočátky vzniku našeho zájmového odboru. Vždyť naše organizace čítá dnes přes 300 členů a mnozí o tom nic nevědí.

Skupinka asi 5—7 nadšenců začala pracovat v roce 1966 bez jakéhokoliv vedení, jako lidé zaujati krásou mečíků. Jednotlivci příslušeli k různým zahrádkářským organizacím v okrese Nový Jičín. Dohodli se na vzájemném vyměňování hlíz a cibulí různých květin, a předávání zkušeností s jejich pěstováním. Organizátorskou stránku vzal na sebe př. Jenda Pítr. Do roku 1967 vykročil odbor již v počtu 17 členů a vznikl návrh uspořádat menší výstavku v Novém Jičíně. Byla zorganizována ve dnech 19.—20. srpna 1967. Dobře si vzpomínám, jak nás př. Hajduček vedl po jeho zahradě, kde jsme byli s př. Mikšíkem za účelem získání vědomostí. Tehdy se všichni členové navštěvovali jako jedna rodina. On na pionýru, a my za ním na skútru. Naše překvapení bylo nepopsatelné, když jsme viděli tolik mečíků pohromadě. Výstava byla doplněna hrnkovanými květinami z Rekultivace Havířov — Horní Suchá a KS Nový Jičín — Fulnek. Velkou kolekci mečíků poslal též př. Hanák ze šlechtitelské stanice Stará Ves u Přerova. Menší část prostoru výstavy byla věnována jiřinkám známého pěstitele př. Pozziho z Valašského Meziříčí. Na jevištním závěsu odvážné heslo „Nechte mluvit květy“. Velká olištěná větev ukotvená na zemi působila jako strom. Dodnes nevím, jako ji tam dostali přes dveře. Květy mečíků byly na ostrůvku na zemi, aranžmá vlastní. Tehdy zvítězil mečík REGINA př. Klady. Obdivovali jsme jeho krásnou barvu. Před 20 lety se tak přísně nehledělo na postavení jednotlivých puků na stvolu. Zkadeření bylo u nás v úplných začátcích. Na výstavu byl též přizván př. Jindříšek z Heřmanova Městce, který nám udělal odbornou přednášku. Hltali jsme každé slovo, vždyť tehdy nebylo žádné odborné literatury. Byli jsme vděční za každou dobrou radu.

Dále si vzpomínám, co dalo práce a starostí, než se podařilo vytisknout zpravodaj „Náš mečíkář“, který potom sloužil za informátora až do roku 1982. V té souvislosti vzpomínám na př. Alinčeho, takový nenápadný starší človíček, co ten udělal překladů z cizí literatury. Pak jsme jej navštěvovali v domě důchodců, ale i tam na několika metrech pěstoval mečíky.

Naše organizace prošla za celou tu dlouhou dobu několika organizačními změnami, z malého kroužku přes odbor při OV ČZS Nový Jičín, až po nynější ZSO GLADIRIS jako samostatnou správní organizaci při Českém zahrádkářském svazu. Do roku 1982 vedl náš kolektiv př. Pítr a říkám, že dobře, protože za jeho vedení dosáhla organizace i mimořádných uznání ÚV ČZS,

nemluvě o výsledcích práce. Patří mu za to uznání. Dalšími obětavci jsou př. Staša z Frenštátu p. Radh., Kadlec, Hajduček a další, kteří se přičinili o dnešní úroveň a postavení naší ZSO.

Příští rok bude tedy naším jubilejním, kdy budeme hodnotit vše, co se nám podařilo i to, co se nám zatím nepodařilo uskutečnit. Měli bychom se proto každý zamyslet, čím přispět a co udělat pro to, aby se zvýšila aktivita členů, zesílila organizace a dosahovaly se stále větší a lepší výsledky.

Jedním ze závazků by mohl být úkol, že každý z nás získá alespoň jednoho nového člena, dále že se každý z nás zapojí aktivně do některého oblastního odboru GLADIRIS, zajistí propagaci ZSO v místě svého bydliště a podobně další závazky, kterých může být mnoho. Dvacetileté jubileum je k tomu velkou příležitostí.

Kosatce a prostředí

Karel Čermák

Životní prostředí kosatců v přírodě je velmi různorodé. Některé jsou svou existencí závislé na vyprahlých skalách, jiné na vlhkých lukách, v bahně i mělké vodě. Tak například náš domácí kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*) roste v vody, zatímco stepní stráně jižní Moravy a jižního Slovenska zdobí kosatec dvojbarevný (*Iris variegata*). Na vlhkých lukách větší části Evropy si libuje kosatec sibiřský (*Iris sibirica*), který svým východním cípem zasahuje až na Sibiř. V jihovýchodních částech Dálného východu SSSR, v severovýchodní Číně, v Koreji a v Japonsku roste kosatec Kaemplerův, který ke své zdárné existenci vyžaduje vlhko, před květem a v době květu dokonce uvitá zabahněnou půdu. V sušších oblastech jižního Slovenska a jižní Moravy, ale i v Maďarsku a Rumunsku roste jeden z drobnějších — kosatec písečný (*Iris arenaria*), zatímco suché slunné stráně jižní Moravy a jižního Slovenska jsou zdobeny koloniemi kosatce nízkého (*Iris pumila*).

Chceme-li, aby se nám dařilo zdárně pěstovat některý botanický kosatec stačí, abychom znali jeho přírodní stanoviště a tomu pak přizpůsobili prostředí pro jeho pěstování na zahrádě. Předmětem zájmu široké obce zahrádkářů jsou v posledních deseti-

letích převážně kosatce, které nerostou v přírodě, ale jsou výsledkem šlechtitelské práce dnes už několika lidských generací — velkokvěté kosatce s kartáčky (*Iris barbata*).

V rodokmenu těchto kosatců jsou na samém začátku sice kosatce přírodní — dílem evropské, dílem z teplejších končin Asie — ale na stupni dnešním už jen jejich mnohonásobné hybridy, které se mohou chlubit nejen svými pěstitelskými vlastnostmi, a šlechtitelskou krásou, ale i docela slušnou heraldikou.

Daří se jim v polohách chráněných, ozařovaných po větší část dne slunečními paprsky, na polohách podobných vinorodým. Na umístění v polohách otevřených převažujícím větrům, v zimním období mrazivým, reagují zejména v prvním roce po výsadbě nepříznivě. Špatně rostou, nekvetou a když ano, bývá květenství často nedobré. Deformace a zakrňování lat, vyslepení pupát, nízký vzrůst, úhyn zárodku květu jako celku a jiné.

Volba správného prostředí pro umístění velkokvětých kosatců je limitujícím činitelem pro jejich další pěstování a je proto třeba jí věnovat pořadovou pozornost. Tam, kde se jeví podmínky pro umístění nepříznivé, je třeba v časovém předstihu provést vhodná opatření. Zkušený pěstitel obvykle zná přednosti a nedostatky lokality, na níž hospodář a při troše předvídatosti obvykle nalezne řešení bez provádění nákladných úprav pro-

středí, tedy s využitím stávající konfigurace terénu, budov, stromů, keřů, oplocení a podobně. Pak se mu daří pěstování i v drsných podmínkách. Jinak je třeba podmínky dotvářet podle své míry zájmu, vkusu a možnosti materiálového zabezpečení.

V prvním roce po výsadbě kosatců se v našich polohách doporučuje zimní kryt z polyetylénu a ochrana přízemní části rostlin izolační vrstvou, například suchého jehličí — proti nepříznivým vlivům možné zimy bez sněhové pokrývky. Přečasně zastínění (toulavý stín) velkokvětým kosatcům nevdá. Viděl jsem, že i velcí pěstitelé a milovníci kosatců měli tyto pod ovocnými stromy a pěkně kvetly, ovšem celkový habitus rostlin ve srovnání s rostlinami na celodenním slunci byl odlišný, tedy ve prospěch těch více osluněných.

Jako příklad volby nesprávného prostředí ze svých pěstitelských začátků mohu uvést, že se mi nedařilo pěstování kosatce na záhonu u domu, kde jsem si zatím nepovšimnul „průvanu“, který skoro celoročně na tomto místě panoval... Přitom pouze o 3,5 m dále, na rohu u garáže rostla a dosud úspěšně roste celá kolonie oblíbeného CHRISTMAS TIME.

První tisícovka evidovaných mečků

Alois Klipec

Na výroční členské schůzi jsem se v diskusi připomněl jako autor článku v 59. čísle našeho zpravodaje „Ústřední evidence druhů mečků“. Protože na VČS byla jen asi třetina našich členů, považují za potřebné s obsahem mého diskusního příspěvku seznámit všechny členy. Setkal jsem se totiž jen s malou odezvou na můj článek v řadách členů — i když záměr evidenci uskutečnit byl obsahem usnesení výroční členské schůze. Do

VČS 1985 jsem dostal jen 10 seznamů. Na letošní VČS pak dalších 8 a několik příslibů brzkého zaslání. Ale to je všechno málo!!!

Každý jistě pochopí, že evidovat 3000—4000 pěstovaných kultivarů dá jistě hodně práce. Ta by ale přišla nazmar, kdyby prostě nebyla úplně dokončena. Kdyby neodrážela současný stav v pěstování různých odrůd. Je proto třeba, aby každý člen si našel chvíli a napsal svůj seznam pěstovaných druhů. Stačí napsat kód a název kultivaru, protože ostatní údaje si musím stejně ověřovat v literatuře, oficiálních seznamech a časopisech. Hlavně bych žádal ty členy, kteří mají větší počet kultivarů a mají i nabídkové seznamy, aby neváhali a poslali mi je.

A nyní některé zajímavosti. Sleduji totiž současně se zpracováváním kartotéčních lístků, Vaňkovu práci „Meččky“, „Gladioly a meččky“ ing. Igora Adamoviče a seznam NAGC - 1984. Ve „Vaňkovi“ je seznam 705 druhů a z toho jich mám evidováno 131, tj. 17 procent. V seznamu ing. Adamoviče je 1329 druhů a já mám evidováno 520, tj. 39 procent a konečně z 2545 druhů v seznamu NAGC 84 jich mám 876, tj. 34,8 procenta. Celkem mám zpracováno již 1400 kartotéčních lístků.

Zatímní závěr? Pěstujeme hlavně moderní meččky a starší druhy z našich zahrádek mizí. Ještě jedna zajímavost. Současně sleduji jména šlechtitelů a jejich zkratky. Zatím je jich přes 300. Jistě by bylo dobré a potřebné sledovat naše šlechtitele a mít o nich nejen přehled, ale i základní údaje a data.

Přišel jsem při své práci na mnoho dalších zajímavostí, ale o ty se s vámi podělím, až bude základ kartotéky zpracován, to je alespoň 3000 kartotéčních lístků, aby závěry a informace byly objektivní. O to se však musíme přičinit všichni. Proto pošlete své seznamy na adresu: Alois Klipec, Komenského 53, 753 01 HRANICE.

✽ VÝSTAVY ✽

VÝSTAVA MEČÍKŮ »BOHUMÍN '85«

Miroslav Benda

Výbor naší základní specializované organizace rozhodl o konání výstavy mečíků v roce 1985 s celostátní účastí pěstitelů již na výborové schůzi dne 1. dubna 1984. Byl přijat návrh př. ing. Prachaře do Bohumína při příležitosti 100 let trvání Železáren a drátoven Bohumín, který již předběžně o této možnosti hovořil s příslušnými podnikovými orgány. Od tohoto rozhodnutí každá schůze výboru měla na programu projednávání přípravy výstavy. Jako jeden z prvních úkolů bylo zpracování vlastního scénáře výstavy. Vypracováním byl pověřen místopředseda organizace př. Slíva Mir., který jej zvládl velmi úspěšně. Podle scénáře dostali úkoly jednotliví členové výboru. Bylo vytvořeno pracovní předsednictvo, které bylo rozšířeno o některé zodpovědné pracovníky ŽDB. Předsedou výstavního výboru byl zvolen př. Pítr Jan, hlavní aranžérkou výstavy př. Luňáčková Vlasta. Tak začala práce s přípravou a zajišťováním jednotlivých komponentů výstavy podle scénáře. Prvním úkolem bylo zajistit vhodné vázy za přijatelnou cenu. Bylo zakoupeno 600 kusů váz. Zajištěním trávníků a dalších aranžovacích pomůcek byl pověřen př. Krumpoch Vlad. Výpomoc při vlastním aranžování a přípravě váz, jako i dalších pracích, zvláště potom vlastní služby pořadatelské, informátorské a jiné si vzali za své členové ostravského odboru Gladiris. Také propagace byla na vysoké úrovni. Dnes můžeme bez nadsázky říci, že to byla zatím největší výstava mečíků v Československu, protože na výstavě bylo aranžováno celkem 3540 květů mečíků, z toho 2760 kusů jako exponáty v různých vázách a 780 mečíků v doplňkových aranžmá v mísách, skleněných koulích, na stojanech a podobně. Světový sortiment reprezentovalo 2180 mečíků a čs. šlechtění 1360 mečíků v 900 odrůdách. Výstavu v závodním klubu Bohumínských železáren a drátoven otevřeli vedoucí tajemník OV KSČ s. ing. Blažek Oldřich a podnikový ředitel s. ing. Hanák Vlad., ČSc. Zahájení byla přítomna i Čs. televize, rozhlas i pracovníci propagace ŽDB. Zpestřením programu byla i módní přehlídka v sobotu 17. srpna v 10.00 hodin, kterou zajišťoval Módní dům Ostravica z Ostravy. Pracovníci propagace ŽDB prováděli videozáznam celého zahájení i módní přehlídky, který budou moci zhlédnout účastníci naší výroční členské schůze v příštím roce. Také návštěvníků přišlo mnoho. Bylo prodáno celkem 5099 vstupenek pro dospělé a 158 pro děti školou povinné. Menší děti měly vstup zdarma. Návštěvníci si mohli zakoupit různé cibuloviny, kosatce a řezané květy hlavně mečíků. Prodejní stánky měly také podniky Ovoce a zelenina, Potravinu a zahrádkáři z Petřvaldu.

Na výstavu přišel též vedoucí pěstitel cibulovin z Holandska s manželkou v doprovodu PhDr. Mariana Dujniča, kterým se výstava velmi líbila. Přiznali, že u nich se něco podobného neprovádí a přislíbili v příštím roce účast svými exponáty při příležitosti 20 let trvání naší organizace.

Na výstavě bylo též provedeno hodnocení vystavovaných exponátů. **Název „Bohumín 85“ ponese v příštích letech mečík šlechtitele ing. Dalibora Poláčka.** Hodnotitelská komise provedla další vyhodnocení:

Novošlechtění

bez rozdílu velikostí:	1. AP 1 — Petr Mímránek	86,8 bodu
	2. NŠ 35—76 — ing. Milan Prachař	84,0 bodu
	3. 82/03-02 — Karel Dočkal	70,2 bodu

Světový sortiment:

Vel. třída 500	1. GAY FESTIVAL — Bernard Dinter	90,4 bodu
	2. FRESH AS SPRING — Karel Dočkal	83,4 bodu
	3. ČERVENÝ KRÁL — ing. Dalibor Poláček	82,2 bodu

Vel. třída 400	1. BÍLÁ NEZNÁMÁ — Lubomír Rýpar	92,4 bodu
	2. ČUMULANGMA — Lubomír Rýpar	88,8 bodu
	3. DRAMA — Ladislav Dluhoš	85,7 bodu
	4. HIGH STYLE — Josef Kaštovský	83,6 bodu
	5. ECSTASY — ing. Milan Prachař	82,6 bodu
	6. KOKTEJL — Jaroslav Hrabovský	78,8 bodu
	7. PROMINENT — ing. Lubomír Ježíšek	76,6 bodu

Vel. třída 300	1. BAMBINO — Karel Zelený	87,2 bodu
	2. ANTARES — Josef Koníř	85,4 bodu
	3. PINK SLIPPER — Jaroslav Kovařík	82,8 bodu
	4. PINK BALLET — Svat. Červenka	72,6 bodu

Vel. třída 200 a 100	1. AMY BETH — Vlad. Krumpoch	
	2. SMARTY — Petr Šindelář	
	3. LA PETITE — Petr Mímránek	

Exoty

1. BRIDESMAID — Jaroslav Kovařík
2. BRIDESMAID — ing. Dalibor Poláček
3. SPITFIRE — Václav Kalista

Ceny a diplomy budou předány za vyhodnocené kultivary všem pěstitelům na výroční členské schůzi. Výstava měla všestranný úspěch. Svědčí o tom nejen superlativy v knize dojmů, ale též hodnocení odborníků, funkcionářů podniku ŽDB, města, okresu a zástupců ÚV ČZS. Nemusíme se stydět za svou práci a činnost. Umožnili jsme několika tisícům návštěvníků přiblížit krásu a kouzlo nádherných květů v krásném naaranžovaném prostředí a snad zapálit další stovky občanů pro jejich pěstování a zkrášlení svého životního prostředí.

Výstava kosatců v Halenkově

Petr Fojtů

Halenkov, nevelká obec na cestě ze Vsetína do Velkých Karlovic, se stala místem výstavy velkokvětých kosatců. Pořadatelem výstavy byla ZO ČZS Halenkov spolu se ZSO GLADIRIS — odbor Vsetín. Výstava se uskutečnila u

příležitosti předání krásné a účelné nové budovy halenkovských zahrádkářů do užívání. Budova je moderně řešena a svým vzhledem přízrůsobena hezkému středu obce. Architektura budovy donutí každého kolemjdoucího, aby se na chvíli zastavil. Co teprve ti, kteří nahlédnou do krásného interiéru této stavby. Moderně zařízená moštárna, sušička ovoce, udirna, pec na pečení a k tomu dokonalé sociální zařízení. V prvním poschodí krásná společenská místnost. Dřevěné obklady pěkně kontrastují s bílými



zdmi a plochami obloženými jekorem. Pohledná atypická okna spolu s dobře vyřešeným umělým osvětlením dávají místnosti své zvláštní kouzlo. Po doplnění naaranžovanými paletami a stojany vzniklo čarovné prostředí pro výstavu.

Prostor byl zdařile rozčleněn co do plochy, tak i do výšky, čímž vzniklo mnoho hezkých zákoutí. Právě zde vynikla nevšední krása kosatců. V tomto hezkém prostředí bylo vystaveno 352 exponátů, v nichž bylo zastoupeno 309 druhů kosatců. Úroveň květů byla nad očekávání vysoká a bylo zde možno vidět nejnovější druhy světového sortimentu. Celá výstava byla doplněna zdařilými vazbami doplňkových květin a velkým množstvím květin hrnkových. Jezírko s vodotryskem a trávnickové plochy — to vše přispělo k vytvoření velmi krásného prostředí.

Odborná porota provedla hodnocení vystavovaných exponátů a vyhodnotila květy těchto pěstitelů:

Nejkrásnější květ výstavy:

COUNTRY MANOR — Josef Heroudek

I. cena

GRAND WALTZ — Petr Mímránek

PINK ANGEL — Ludvík David

II. cena:

LILAC HAZE — Zdeněk Hromada

NIGHT OWL — Jan Machala

III. cena:

ROYAL GOLD — Jaroslav Gold

RINGO — Jos. Heroudek

VICTORIA FALLS — Jan Mikšík

Kolekce květů:

I cena: Josef Heroudek

II. cena: Jan Machala

III. cena: Petr Mímránek

IV. cena: Zdeňka Hrušková

V. cena: Frant. Hlaváč

Čestné uznání:

Za kolekci doplňkových květů — Ludvík Králík — Vsetín

Za kolekci květů — zvláštní odborné učiliště — Kelč.

V soutěži diváka dostala nejvíce hlásů odrůda MARGARITA, dále pak SAN OF STAR, CAMELOT HUES, LATIN LOVER, STORMY STALLION.

Výstava byla zaměřena ke 40. výročí osvobození, byla doplněna archivními fotografiemi zachycujícími čtyřicetileté období budování obce, ale také zde bylo zachyceno budování „domu zahrádkářů“, který byl postaven v akci „Z“ nákladem 883 000 Kčs a vznikla hodnota díla za 1 257 000 Kčs. Při jeho výstavbě bylo odpracováno 11 681 brigádnických hodin.

Co pořadatelům nepřálo, bylo počasí. Celé letošní jaro bylo krajně nepříznivé a také dny před výstavou i během výstavy všechny propřehly. Nemálo starostí bylo se zajišťováním květů. Mnohým pěstitelům kosatce špatně přezimovaly a málo kvetly a tak nemohli výstavu obelst. V jižních částech Moravy byly zase odkvetlé, v severnějších ještě nekvetly.

Všechny tyto problémy donutily pořadatele k mimořádnému vypětí sil, ale také ukázaly, že skupina nadšenců je schopna dokázat mnoho. Psali jsme, telefonovali, jezdili, až se nám podařilo potřebných 350 květů zajistit. Velmi nám pomohl v této situaci p. Heroudek z Otrokovic. Dodal krásnou kolekci vlastních květů, ale především s námi objel pěstitele na Gottwaldovsku, u nichž se dalo předpokládat, že kosatce ještě nepřekvetly. Pomohl nám i se samotnou instalací výstavy. Byla totiž na přípravné práce velmi náročná. Dokonale prověřila schopnosti a nervy pořadatelů, ale dá se jednoznačně říci, že byla úspěšná. Výstavu obelstalo svými výpěstky 20 vystavovatelů s květy velmi dobré úrovně. Také návštěvnost byla uspokojivá. Přišlo 1498 návštěvníků, z toho 388 dětí, což je na obec s třemi tisíci obyvateli slušná návštěva. Byl udělán další krok k propagaci kosatců, ale také k propagaci práce ZSO GLADIRIS.

Vznik a práce oblastního odboru Vsetín

Irena Gebauerová,
Petr Fojtů

Se značnými obavami jsme se v lednu roku 1984 scházeli na naší první ustavující schůzce. Nedovedli jsme si dost dobře představit náplň naší práce a vůbec směr její činnosti. Avšak již první setkání ukázalo, že obavy byly neopodstatněné a velmi zřetelně naznačilo směr další práce. Přede vším však ukázalo obrovskou chuť a nadšení do práce pro organizaci Gladiris. Jako příklad chci uvést to, že již na první schůzce byly dány návrhy na uspořádání výstavy květin. Byly to návrhy velmi odvážné, neboť kdo Vsetín zná, ví, že výstavy tam mají dlouholetou tradici a hlavně vždy vysokou úroveň. Návštěvníci výstav jsou tam velmi nároční a proto každá další výstava musí být v něčem nová. Musím přiznat, že první představy byly značně skromné. Počítalo se původně s propagační výstavkou. Avšak chuť, se kterou se členové skupiny i jejich rodinní příslušníci pustili do zajišťování, brzy ukázala, že nepůjde o žádnou výstavku, ale opravdovou výstavu. Všechny další schůzky se nesly ve znamení příprav výstavy. Bylo rozděleno mnoho úkolů a s určitým dojetím bylo možno sledovat zápal a nadšení, s jakým členové skupiny k úkolům přistupovali.

Výstavu jsme zaměřili k Mezinárodnímu dni dětí. Po nelehkém zajištění výstavních prostorů bylo nutno zajistit výstavní zařízení a sice: palety, podstavce, stojany, jezírko s vodotryskem, pískoviště, hračky, fotografie a kresby dětí. Dále zeleň a především hodně čtverečních metrů trávníku. Nemálo starostí bylo se zajištěním plakátů, malých letáček, čestných vstupenek, kulturní vložky pro sláv-

nostní zahájení a ústřední heslo celé výstavy. Svědomitá a důsledná příprava se projevila při vlastní instalaci výstavy, která proběhla bez větších komplikací a stejně tak měla průběh i likvidace celé výstavy včetně všech výstavních pomůcek. Podařilo se zvládnout i rozeslání cen, diplomů a písemných poděkování, což nebyla práce jednoduchá.

Hodnocení výstavy bylo zveřejněno v 59 čísle našeho zpravodaje, avšak chci zdůraznit především to, jak svou úspěšností se vtiskla do povědomí vsetínské veřejnosti a upozornila, že kromě jiných organizací je zde zdatný odbor specializované organizace pěstitelů mečičků a kosatců — GLADIRIS. Začala s námi počítat nejen vsetínská veřejnost, ale také městské orgány.

Souběžně se starostmi spojenými s výstavou se podařilo zajistit i několik dalších akcí. Ihned po výstavě kosatců to bylo doplnění výstavy pořádané Okresní mírovou radou s tématem „Děti bojují za mír“ květinovou výzdobu. Tato výstava trvala 14 dnů a takřka denně byly květiny doplňovány a upravovány. Při výstavě kosatců provedly členky našeho odboru květinovou výzdobu v obřadní síni městského národního výboru. Tato výzdoba byla velmi zdařilá a umocnila krásný interier obřadní síně. Na základě toho nám tajemník MěstNV navrhl spolupráci, abychom v aranžování květin pokračovali. Naše členky po deset sobot toto aranžování prováděly a podle hodnocení pracovní matriky bylo aranžmá velmi zdařilé. Ve většině případů posloužilo i k pondělnímu vítání nových malých občánků města. Po zkušenostech v loňském roce jsme pro letošní rok navrhli MěstNV tuto spolupráci my a předběžná jednání naznačují, že to bude výhodné i pro nás a tím i pro naši organizaci. Mimo to tím dosáhneme nejen výrazné propagace práce GLADIRIS, ale také celého zahrádkářského svazu.

Z podnětů a zásluhou členů našeho odboru se podařilo potlačit dopře-

du některé dlouholeté problémy, které nebyly stále řešeny. Průběžně s výstavou spatřil světlo světa odznak GLADIRIS. Jeho vznik nebyl nijak snažený. Byl vybrán z 18 návrhů a jeho zhotovení rovněž nebylo bez potíží. Neuplynul ani rok a odznak se prosadil.

Dlouhou dobu se hovořilo ve výboru o zhotovení vlastního diplomu pro odměny úspěšným vystavovatelům jak mečičků, tak i kosatců. Také tento úkol řešili obětavě členové našeho odboru. Byly zhotoveny dva druhy zdařilých diplomů. Dále byl zpracován návrh odznaku na vlaječku a dřevěný model okrasného talíře pro výstavu v Bohumíně u příležitosti 100 let ŽD Bohumín. Všechny tyto zdánlivé drobnosti posunují dopředu činnost celé organizace GLADIRIS. Je to dokladem toho, že právě malé skupiny členů, kteří mají možnost se častěji scházet, jsou schopny dotáhnout do konce různé dílčí úkoly, které dohromady zvýrazňují dobrou a úspěšnou práci celé organizace.

Největší radost máme z toho, že veškerá činnost odboru je směřována tak, aby přinášela užitek celé naší organizaci. Dokladem toho je skutečnost, že na konto ZSO GLADIRIS bylo připsáno 6000 Kčs za úspěšnou činnost našeho odboru. Myslíme si, že je to seriózní ohodnocení naší práce a činnosti okresním výborem Českého zahrádkářského svazu ve Vsetíně.

Ríkáme si vsetínský odbor, ale mnozí členové jezdí na naše schůzky až z 30 km vzdálenosti. Nemáme žádné ideální podmínky, než jiné odbory. Celý úspěch v naší práci pramení z opravdového nadšení a jandovství naší věci. Též na rok 1985 jsme si stanovili náročný plán práce a jsme přesvědčeni, že za námi bude vidět další kus pořádné práce.

[Z projevu př. Ireny Gebauerové na VČS]



BOJ PROTI PÔDNYM ŠKODCOM

Ing. Muška Ladislav

V takých agrotechnických podmienkach, kde z akýchkoľvek dôvodov dochádza k opakovanému pestovaniu rovnakých kultúr na tom istom stanovišti, alebo kde sa tieto kultúry pestujú na tom istom stanovišti s minimálnymi časovými prestávkami, dochádza k tzv. únave pôdy, ktorá veľmi výrazne znižuje výnosy pestovaných kultúr. Pôdnu únavu spôsobujú patogénne huby a pôdny hmyz, ktorý sa za vhodných podmienok premnožuje až do takej miery, že spôsobuje kalamitu.

Boj proti týmto pôdnym škodcom je vždy veľmi prácny a ekonomicky náročný.

Najjednoduchší a účinný spôsob boja je dlhoročná rotácia pestovaných kultúr. Tá však v podmienkach malých zahrádkiek je prakticky nemožná, pretože zmena stanovišťa je obvyčajne „ob rok“, maximálne „ob dva roky“.

A to iba u tých záhradkárov, ktorí si pestovateľské záhony mapujú, aby ako tak vedeli zabezpečiť rotáciu kultúr. Málokto z nás je schopný robiť obecné požadovanú rotáciu 5—6 rokov, ktorá zaručuje „zdravosť“ pôdy.

Zo zdravotného hľadiska pôdy majú malé zahrádky ďalšiu nevýhodu v tom, že sa nedezinfikuje celá plocha, ale iba malá časť, ktorú čulou pracovnou činnosťou nainfikuujeme patogénami tým, že ich jednoducho neustále prenášame nástrojmi, nohami ap. z jedného miesta na druhé.

Nutnosť boja proti „únave pôdy“ pri pestovaní hlúznatých a cibuľnatých rastlín, žiaľ, nie je len záležitosť osvetová a literárna, ale tvrdo praktická, čo môže posúdiť každý pestovateľ gladiol, ľalí a iných kultúr, ktorý si nemôže dovoliť 5—6 ročné striadanie stanovišť. Zdravotný stav gladiol na ošetrenej a neošetrenej parcele je očividne bádateľný od klíčenia až po zber hlúz, jednoznačne v prospech ošetrenej parcely.

V roku 1984 som v rámci propagácie minimalizácie používania chémie na záhradke pokusne zasadil 600 hlúz do chemicky neošetrenej pôdy, na ktorej boli 4—5 rokov jahody. Na jeseň v r. 1983 som záhony skopal, korene a zbytky jahôd vyhodil, pôdu na zimu príhnojil Thomasovou múčkou. Na jar som sadil hlúzy z časti do pieskového, z časti do zeolitového a z časti do perlitového lôžka. Gladioly som chemicky počas celej vegetácie neošetroval, ani pred sadbou nemoril. Všetko išlo in natura. Na kontrolnej hriadke, ktorá bola tak isto po jahodách, som na jar 1984 previedol dezinfekciu DI TRAPEXOM a tesne pred klíčením BRASSICOLOM popraš. Medzi záhonami, ako bariéra, bola cibuľa v šírke asi 1,5 m. Gladioly som zbežne ošetroval chemicky, podľa svojho postupu. Vitalita rastlín bola od samého začiatku jednoznačne v prospech kontrolnej hriadky. Čo sa v skutočnosti stalo s hlúzami som zistil, žiaľ, až pri ich čistení na jesen. Objemove, či hmotnostne boli hlúzy i hlúžky z brutu z neošetrenej parcely priemerne o 50 % slabšie. Ďaleko horšie to bolo však so zdravotným stavom. Zo 600 hlúz 180 bolo napadnuté bakteriózou, drátovcami a koreňovými hádatkami. Z tých 180 som 110 ks úplne vyhodil pre silné napadnutie patogénnymi hubami a škodcami. Hlúžky z brutu som nepočítal, ale odhadom som vyradil asi 60—70 %.

Z kontrolnej ošetrenej a ošetrovanej parcely, kde bolo vysadených 500 hlúz som nevyradil ani jednu. Bakteriózou bolo napadnutých celkovo 11 hlúz, u hlúžiek z brutu odhadom 3—5 %, čo odpovedá bežne môjmu štandardu.

Treba povedať, že táto skúška bola urobená neočaj v drastických podmienkach, pretože neošetrovaná pôda po jahodách sa len tak hemží pato-

génami a škodcami a nemožno z nej bez zásahu očakávať slušnú úrodu hlúz. Dala však jednoznačnú odpoveď na otázku použitia či nepoužitia chémie pri pestovaní gladiol v málozahrádzarských podmienkach.

Námietky, že chemické prípravky zanechávajú v pôde a následne v plodinách reziduá, ktoré v rámci potravinárskeho reťazca sa dostanú až do buniek ľudského tela, kde pôsobia zdravotne závadne, musíme nechať na posúdenie zodpovedným pracovníkom. Žiadna firma na svete nemôže samovoľne pustiť pesticídy do praxe. O konečnom povolení každého nového pesticídu do praxe rozhoduje Svetová zdravotnícka komisia, v ktorej má zastúpenie aj naša republika. Až po tomto rozhodnutí dochádza k registrácii prípravku pre použitie v našom poľnohospodárstve. Táto registrácia predpokladá ďalšie skúšky na stanovených skúšobných ústavoch. Konečné rozhodnutie je v rukách hlavného hygienika ČSSR na Ministerstve zdravotníctva.

Dohodnutie o registrácii obsahuje komplexnú metódu použitia prípravku, čo vylučuje akúkoľvek pochybnosť o zdravotnej závadnosti.

Tu spomeniem, že exhaláty a imisie z fabriek, áut a ďalších priemyselných komplexov sú pre človeka tisícnásobne závadnejšie ako reziduá so správne aplikovaných pesticídov.

Hlavným problémom pre dobrú dezinfekciu pôdy sú vhodné prípravky, ktoré pre záhradkára sú ľahko dostupné. Najlepšie z nich DI-TRAPEX, BASSAMID, BRASSICOL POPRAŠ, vôbec nie sú na trhu pre záhradkárov. Dajú sa však zohnať náhradné, domácej výroby, a to NEMATIN a FORMALDEHYD 40%, ktoré pri správnej aplikácii nahradia výše uvedené.

O spôsobe použitia týchto prípravkov bolo písané v starších číslach Svetu gladiol.

V dnešnom príspevku bližšie popíšem mechanickú metódu za využitia slnečnej energie a nového prípravku PREVICUR N.

O využití slnečnej energie a PE fólie na dezinfekciu pôdy v teplejších oblastiach už boli uverejnené zmienky v rôznych časopisoch. Princíp dezinfekcie spočíva v ohriatí vlhkej pôdy do takej miery, že patogénne huby a veľký sortiment škodlivého pôdneho hmyzu neznesie dlhší čas vzniknuté tepelné podmienky pre svoju existenciu a odumiera. Táto metóda je účinná len pre teplé južné oblasti republiky, a to iba v ľahších pôdach. Vyžaduje však dostatok pôdy, pretože dezinfekcia sa prevádza počas dvoch najteplejších mesiacov v roku — jún—júl, alebo júl—august.

Pôdu je potrebné dobre zalíať tak, aby bola primerane vlhká až do profilu 60—70 cm.

Hlboko ju skypíme, povrch navrstvíme aspoň 1 cm vrstvou perfektnej čierozeme a pokryjeme priesvitnou polyetylénovou fóliou, ktorú upevníme proti vetru. Po daždi, alebo po kropení krlou urobíme do fólie v preliačených miestach kde sa zbiera voda tenké vpichy, aby voda vsiakla do zeme. Na takto pripravenej ploche zabezpečuje dezinfekciu slnečné žiarenie až do hĺbky 50—60 cm, čo je pre naše potreby dostatočné.

Je však žiadúce, aby počas dvoch mesiacov bolo aspoň 40—50 dní slnečných. Vtedy sa dosiahne toho, že pôda v profile 20 cm dosiahne teplotu až 45—50 °C.

Je možné, že niektorý šikovný záhradkár dokáže tento skleníkový efekt umocniť domácky vyrobeným solárnym kolektorom pre zvýšenie teploty v pôde, čím určite sa zlepšia podmienky pre efektívnejšiu dezinfekciu.

Takýto spôsob dezinfekcie pôdy pre pestovanie gladiol v záhradkách je vlastne jediný, kde sa nemusí používať chémie.

PŘEDSTAVUJEME zahraniční šlechtitele

Fuzariová hniloba čihá za rohem

G. O. Magie

Výzkumné a experimentální středisko,
pobřeží Mexického zálivu.
Gladiogram č. 57

Moderní ošetřování hlíz horkou vodou

Ošetření hlíz mečků je mnohem účinnější za použití horké vody než namáčení ve vodě studené, a to v několika ohledech. Všechny hlízy a korály sklizené na podzim mohou být ošetřeny i ke konci prosince, nebo dokonce v lednu, jsme-li k tomu nuceni ohledem na pečlivý odběr brutu, nebo časovou tísní při podzimních pracích. Práce se dá udělat za několik málo hodin soustředěného úsilí a za použití menšího množství fungicidu. Výhoda je také v tom, že stačí jen jedno fungicidní ošetření horkou vodou, tedy méně práce v době čištění a sázení. Ošetřování horkou vodou umožňuje pěstitelům používat při pěstování mečků tutéž půdu rok co rok. Suchou hnilobu, *Stromatinia*, potlačíme ošetřením půdy dvojjodanem (*Botran*, *Alisan*), ošetření horkou vodou umožňuje zvládnout fuzariovou hnilobu hlíz u většiny komerčních kultivarů mečků. To je umožněno tím, že spory *Fuzaria*, které získávají přístup do kořenů a hlíz z půdy, zůstávají ve vegetačním klidu během celé pěstitelské sezóny. Použitím horké vody k ošetření hlíz a dodržením následujících pokynů zabráníme každoročně většině latentních infekcí aktivizovat se.

K podmínkám, které přispívají k propuknutí hniloby hlíz, patří **teplá**

nebo kyselá půda s vysokou úrovní dusíkaté výživy, zejména s amoniakálním dusíkem a neředěné organické látky zvířecího původu umístěné u vysázených hlíz. Některé postupy, které omezují fuzariovou hnilobu hlíz na poli a při skladování, kromě již uvedeného ošetření s teplou vodou a Benlatem, jsou:

1. pH půdy 6,5—7,0,
2. mělká kultivace po dešti a zavlažení, aby bylo umožněno proniknutí kyslíku a uvolnění kysličníku uhlíkatého z půdy,
3. nahrazení směsí hnojiva obsahujícího amoniakální dusík jinými nitrátovými hnojivy, aplikovat jen když je půda chladná a mokrá.

Pro ty, kdož ještě nepoužili ošetření hlíz teplou vodou, uvádíme tento návod:

1. Vyryjte hlízy, je-li to možné dříve, než se půda na podzim ochladí a skladujte očištěné hlízy a korálky v místnosti s teplotou 18—24 st. Cels'a 2 měsíce.
2. Namáchejte hlízy (korálky) před ošetřením v chladné, nejlépe tekoucí vodě 1—2 dny. Jestliže chcete máčení urychlit, asi na 10 hodin (přes noc), přidejte 5 ml 8% octa na 1 litr vody.
3. Odstraňte hlízy, které plavou na vodě, tyto obsahují buď vzduch, který izoluje proti horku, nebo jsou to mumie fuzaria.
4. Připevňte vodovzdorné nálepky na sáčky z umělé hmoty nebo na krabičky či košíky s průhledným víkem, obsahujícím hlízy nebo korálky.
5. Hlízy se známkami nemoci nejlépe okamžitě odstraňte.
6. Ihned po tomto namáčení umístěte sadbu do teplé vody, která obsahuje 5 dkg Benlate (*Fundazolu*) na 10 litrů vody a 10 dkg Captanu (*Orthocidu*). Abyste se vyhlí ochlazení roztoku studenými hlízami, přidávejte jednu šestinou normální teplé dávky každých 10 minut a vždy jednu šestinou odstraňte. Ošetřujeme po dobu 30 minut v roztoku o teplotě 40—42 st. C. Hlízy vysypte po ukončení proce-

dury na suché podnosy a již je vodou nezchlazujte a neoplachujte.

Otázka: Slyšeli jsme, že hlízy lze ošetřovat fungicidy při posuvu na dopravním páse. Naše namáčení je časově náročné, pracné a zbavit se použitého roztoku je problém. Mám za to, že holandské pěstitelé jsou omezení zákonem při vylévání použitých roztoků: Jak se jim daří ošetřit velké množství hlíz?

Odpověď: Rychlé posklizňové ošetření hlíz mečků.

Benlate (benomyl) a Mertect 340-F (thiabendazol, TBZ) se široce používají při ošetřování hlíz mečků proti fuzariové hnilobě. Tyto chemikálie jsou při správném použití neškodné pro hlízy i lidi, kteří s nimi manipulují. Jsou také účinné proti této nemoci, neškodlivější houbové nemoci mečků na celém světě. Benlate a TBZ jsou **zvláště** vhodné pro ošetřování hlíz **ihned po sklizni**, kdy je chemické ošetření neúčinnější.

V našem experimentálním středisku, v Bradetonu, byl proveden výzkum týkající se zjištění způsobu ošetření mečkových hlíz, za účelem snížení pracnosti a finančních nákladů na tuto práci. Byly provedeny testy na hlízách několika kultivarů, naočkovaných chorobou *Fusarium oxysporum* f. sp. *Gladioli* v období sklizně. Zjistili jsme, že desetiminutové namočení v roztoku TBZ zahřátého na 45 st. C bylo účinnější než podobné namáčení v neohřátém roztoku. Aby se umožnilo zkrácení doby namáčení hlíz v roztoku, zvýšili jsme teplotu roztoku na 71 st. C. Zjistili jsme, že namočení v takto ohřátém roztoku po dobu 5 sec. je stejně účinné jako namáčení po dobu 15 minut v roztoku o teplotě 45 st. C. Výsledky několika pokusů byly tak slibné, že bylo navrženo, že čerstvě sklizené hlízy lze **bezpečně** smočít po dobu 3—5 sec. v roztoku TBZ nebo Benlate teplém 70 st. C.

Krátkodobé ošetření je úspěšné, protože rozpuštěná chemikálie proniká

do pokožky nevysušených hlíz snadněji a rychleji než při nižších teplotách. Důležitou úlohu hraje při tomto procesu i kyselost roztoku, která ovlivňuje systémovou účinnost. Proniknutí TBZ do hlíz bylo zjištěno chemickou analýzou takto rychle ošetřených hlíz. Aktivní přísada pronikla do neporušených hlíz až do hloubky 5—10 mm.

Rychlý způsob ošetření hlíz proti fuzariu

Mertect 340-F (TBZ) nebo Benlate jsem rozpustil a upravil přidáním kyseliny na pH 3,2. K okyselení je možno použít amoniakálního kamence, kyseliny mléčnou, fosforečnou nebo chlorovodíkovou. Dále do roztoku přidáme Orthocid (captan) a smáčedlo. Roztok zahřejeme na 70 st. C. Tento roztok byl použit na čerstvě sklizené a očištěné hlízy při posuvu na dopravním páse. Každá hlíza obdržela smáčení po dobu 2 sec, přebytečná kapalina byla přeceděna a napumpována zpět a před použitím znovu ohřáta na žádanou teplotu. Roztok byl každé půl hodiny upravován přidáváním silnějšího roztoku přísad. Množství použitého roztoku určeného k likvidaci zůstalo mnohem méně než při jiném způsobu ošetřování.

K Benlate nebo Mertectu je potřebné přidat captan, aby se zabránilo vytvoření fuzaria odolného proti benzimidazolu. TBZ a Benlate jsou benzimidazoly. Penetrační, smáčecí nepěnicí roztok se přidává, aby se co nejvíce zvýšilo zvládnutí choroby. Roztok se musí důkladně promíchat, aby se přísady udržely v dokonalé suspenzi. Do roztoku jsme použili 3 díly Benlate, 3 díly Orthocidu, dvojnásobnou dávku smáčedla a 8 dílů kamence nebo takové množství kyseliny, aby se docílilo pH 3. Smáčení tímto horkým roztokem s následujícím průchodem horkovzdušným tunelem by pomohlo usušit očištěné hlízy tak, že je lze dát přímo do krabic a pak do skladu. To by ušetřilo mnoho času a nákladů při práci s nádobami pro velké hlízy.

Je také možné čerstvě sklizené hlízy poprášit směsí jednoho dílu Benlate, jednoho dílu Orthocidů a dvou dílů nealkalického prášku, např. pyrolytované slídy nebo mletého mastku. Je však nutné dodržet náležitě ochranné předpisy, odsávání, respirátor a ochranný oděv.

Všechny fungicidy jsou účinnější u čerstvě sklizených hlíz, vyrytých nejlépe z vlhké půdy, protože „pokožka“ hlízy je již po jednodenním sušení mnohem méně propustná pro chemikálie. Fungicid musí být vstřebán, aby účinkoval proti latentním infekcím. Hlízy ošetřené ihned po sklizení již nepotřebují ve většině případech další ošetření během celého skladovacího období.

Pracuje Benlate ještě pro vás?

Před více než 10 lety, kdy se projevila první rezistence fuzaria k přípravku Benlate na Floridě, Kalifornii, Holandsku a Izraeli, uváděl jsem, že by se mělo Benlatu používat při namáčení a postřikování hlíz pouze v kombinaci s některým dalším fungicidem, jako např. captanem, folpetem, thiramem, což platí ve stejné míře pro další benzimidazoly, jako např. Topsin M nebo Tecto 60. Druhý, dodatkový fungicid, je velmi důležitý ke zdolání rozšířené houby, *Curvularia*. Samotný Benlate není účinný při jeho zvládnutí, naopak máčení Benlatem značně zhoršuje hnilobu hlíz napadených *curvulariemi*, což se projevuje skvrnami na listech a květech. Desetileté zkušenosti potvrzují, že vzniklé nové kmeny fuzaria a botrytidy odolné proti Benlatu nepůsobí při binovaném postřiku potíže.

V příštím čísle našeho zpravodaje seznámíme čtenáře s úspěšným zájezdem do Německé demokratické republiky „MEČIKY A MAGDEBURK“.

Cheláty kovů a virová onemocnění

Arthur Wallace,
Gladiogram 57.

Je všeobecně známo, že volná dávka železa, zejména když je dodáváno s chelátovým činidlem, maskuje virové symptomy u kamélií, jestliže je podstatně nezdolná. Železo jednak napravuje symptomy a usnadňuje patřičný růst rostliny. Nedostatek železa způsobuje žloutnutí listů, chlorózu, protože je blokována tvorba chlorofylu.

Proceduru s přidávkou chelátu železa běžně používají mnohé školky, také výborných výsledků se tímto způsobem dociluje při virových chorobách sojových bobů.

North a jiní podali dosti podrobnou zprávu o chování kamélií vzhledem k chelátům železa. Barevné skvrny se zlepšily. Květy za virových podmínek byly pestře zbarveny a byly vypěstovány solidně zbarvené květy na rostlinách, které byly ošetřeny cheláty železa.

Olney pozoroval, že postřik listů kombinací chelátů železa, zinku a manganu měl za následek opravu symptomů virové mozaiky u listů fíkovníku. Virové symptomy u ovocných stromů se též zlepšily cheláty zinku a železa.

Pozorování kamélií, fíkovníků a jiných rostlin dokazuje, že viry bojují s listy o mikrovýživu a pravděpodobně za mezních podmínek mohou viry způsobit nedostatek kovů.

Byly pozorovány tři hlavní účinky reakce kamélií na cheláty železa:

- a) staré žluté listy pomalu zelenají,
- b) přírůstky na různých rostlinách, jsou ze všech hledisek podobné jako u zdravých rostlin,
- c) květy, pestře bílo-červeně zbarvené, jsou u virózních rostlin krásně červené při dodávce železa.

Některé z problémů, které se vztahují k virům, jsou:

- a) rostliny s nízkou hladinou železa nebo zinku jsou náchylnější k virovým symptomům než rostliny s vysokou hladinou železa nebo zinku,
- b) bohatá dodávka železa nebo zinku maskuje viditelné projevy viróz,
- c) jak dalece ovlivňuje přítomnost virů kritickou úroveň mikrovýživy listů, pokud jde o růst?

Všechny tyto otázky si zasluhují odpovědi, podobně jako omezování viróz u orchidejí pomocí roztoků vitamínu B. Tato pozorování jsou velmi cenná a je potřebné tuto práci provést pečlivě také u gladiol. (pm)



Chraňte naše okřídlené pomocníky

Vladimír Krumpoch

Každý z nás má rád své oblíbené květy a dělá pro ně vše, co je v jeho moci, aby byly po všech stránkách nejlepší. Kromě úpravy půdy, hnojení, provádí také chemickou ochranu proti škůdcům a jiným parazitům. Proto se přimlouvám za naše včelíčky, abyste používali postřiky a hlavně insekticidy přísne podle návodů. Vždyť ty včelky mají dost svých nepřátel, jako je chlad (pod 8 stupňů C jim svalstvo tuhne, nemohou vzletnout a hynou), dále ptá-

ci, exhalace a nemoci jako: acarinosa, nosema, mor plodu a v poslední době k nám zavlečená varroaza jacobsoni, na kterou ještě není lék. Jistě jste o ní slyšeli v našich sdělovacích prostředcích. Naši ohleduplnost nám oplatí několikerými způsoby, které se pokusím blíže specifikovat.

Je to v první řadě **med**. Ten saje včelka sosákem ve formě sladkých šťáv, ukládá do medného volátka, donáší do úlů do buněk, ve kterých včely mladušky sladinu zpracovávají, přidávají vlastní produkt — enzymy — a zahušťují už je v takové konzistenci, jak jej známe a pak zavíčkují. Med obsahuje až 80 různých složek, které jsou všechny pro lidský organismus potřebné. Nejvíce jsou zastoupeny: glukóza, fruktóza, enzymy, vitamíny, složky minerální, hormonální, antibiotické a jiné. Používáním medu, který přechází rychle do krve, činíme tělo odolné vůči infekci, med normalizuje skladbu krve a vyživuje srdce. Nejlepší by nám řekli naši špičkoví sportovci, za co děkují medu. Pomáhá při všech chorobách dýchacího ústrojí. Měl by se více používat v dětské výživě. Lžíce medu užitá před spaním zajišťuje klidný spánek. Baktericidní účinky medu se využívají hodně v domácnosti při konzervaci. Zanedbatelná není ani dobrá medovina.

Pyl donáší včelka do úlu na zadních nožičkách, na kterých má kartáčky, kde pyl rouskuje v podobě malých bochánků, ukládá do buněk, kde jej dusá a pak se vyvolává mléčné kvašení, čímž se pyl konzervuje. Jedno včelstvo spotřebuje 25—40 kg za rok. Při jeho opatrování konají neocenitelné služby pro zemědělství, ovocnářství a semenářství. Prostě, pyl je včelím chlebem, bez něhož by nemohly existovat i kdyby medu měly dostatek. Poskytuje bílkoviny, tuky, vitamíny, enzymy a minerální látky. Používá se hojně v kosmetice a medicíně.

Propolis sbírají včely z pupenů a pryskyřic. Včela ukousne kousek, kusedly jej prohněte a přilepí do košičku na třetím páru nohou. Nosí ho do

Společenská kronika

úlu, kde si s ním dezinfikuje celý vnitřek úlů, včetně buněk a tmelí jím různé skuliny. Propolis obsahuje 50 až 60 procent pryskyřic a balzámů, až 30 procent vosku, 8—10 procent éterických olejů a 5 procent pylu a zatím nezjištěných příměsí. Co znamená pro lidský organismus? Zastavuje růst bakterií a usmrcuje je. Tlumí citlivost a bolest. Působí ničivě na houby a růst virů, působí protizánětlivě a podporuje hojení ran. Poslední dobou je hodně používán v domácím léčení. Avšak pozor! Není to všelék. Některým lidem působí alergii. V medicíně se jeho dobrých vlastností využívá čím dál víc a velká pozornost se mu věnuje na klinikách a odborných pracovištích.

Mateří kašičku tvoří včely mladušky v žlázových buňkách. K tomu potřebují pyl a med. Je to v pravém slova smyslu superprodukt obsahující vše nutné pro život. Vždyť včelí královna (matka) se vylhne z této vajíčka co dělnice, ale krmena touto kašičkou (zajímavé, že je kyselá) dosahuje dvojnásobné velikosti. Naklade fantastické množství vajíček (až 2000 i více za den). To je až dvojnásobek její hmotnosti. Dožívá se až 6 let, zatímco dělnice, je-li větší snůška, už během 35 dnů hyne. Používá se v lékařství, farmacii a kosmetice.

Včelí jed, který je včelám odebírán, se rovněž používá v medicíně, hlavně proti reumatickým chorobám.

Včelí vosk — včely mladušky z něj staví pláсты, ve kterých vychovávají novou generaci, ukládají medné zásoby a pyl. Používá se v průmyslu, farmacii a kosmetice.

Vidíte, a to známe jen část toho, co nám včelka v tom přetechizovaném světě plném exhalací a chemických látek dává a víme jen část toho, co dosud věda vyzkoumala. Další poznatky a výhody jistě ještě věda objeví. Vždyť naši předkové včelí produkty hojně používali nejen ve výživě, ale i v lidovém lékařství. Včel si velmi vážili a za jakékoliv ublížení včelkám byly drastické tresty. Naučme se proto je mít rádi a ochraňujme je na každém kroku.

Naši přátelé oslaví v měsících říjnu, listopadu a prosinci svá životní jubilea. Hodně štěstí, zdraví, pohody a elánu do dalších let, hodně radosti z květin vám přeje redakční rada.

55 let

Antonín Žufan — Plzeň

Karel Dudek — Hlučín

60 let

Jaroslav Roháč — Děčín

65 let

Karel Vlasák — Nová Ves

Miroslav Benda — Studénka

76 let

Karel Chramosta — Litoměřice

dotatečně blahopřejeme k srpnovým narozeninám.

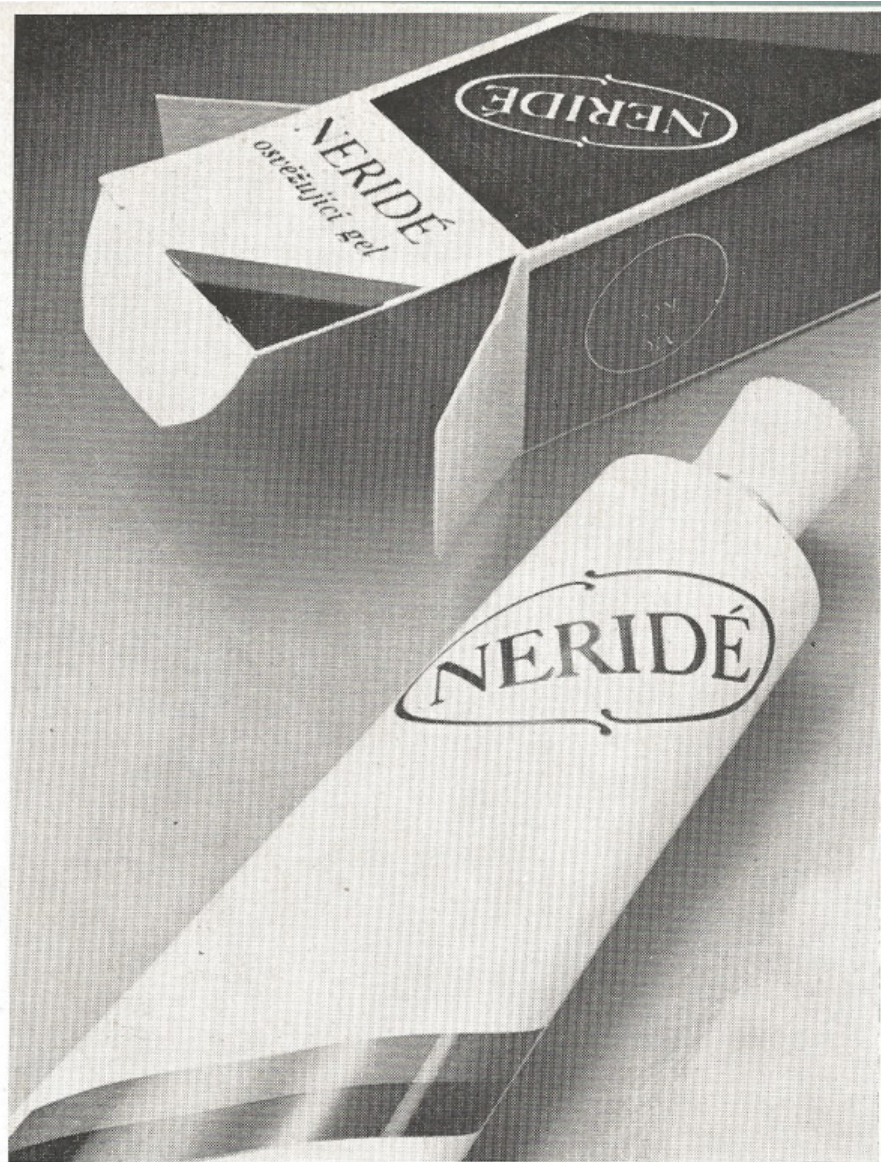


Dne 10. srpna náhle zemřel přítel

Karel KECK

ze Staňkova u Plzně.

V jeho osobě ztrácíme nadšeného zahrádkáře, velkého milovníka mečíků a především dobrého člověka. Jeho práce a odkaz bude pokračovat v nástupcích, které přivedl do mečíkářské rodiny. Zůsta-ne navždy v našich myslích jako jeden z velkých, který mečíkům zasvětil celý život.



NERIDĚ osvěžující gel

další z řady nových výrobků n. p. Léčiva, Praha. Zvláště účelný pro urychlené odstranění únavy po sportovní a fyzické námaze, k osvěžení po koupeli a sauně.

Prodej v drogeriích.

VYRÁBÍ *Léčiva* n. p., PRAHA